

KEMENTERIAN KESIHATAN MALAYSIA

GARIS PANDUAN PERKHIDMATAN PENJAGAAN MATA PRIMER BAGI PROFESION OPTOMETRIS

EDISI PERTAMA 2025

DENGAN KERJASAMA:

KEMENTERIAN KESIHATAN MALAYSIA

**GARIS PANDUAN
PERKHIDMATAN PENJAGAAN
MATA PRIMER BAGI
PROFESION OPTOMETRIS**

EDISI PERTAMA 2025

Hak cipta terpelihara. Mengeluar ulang mana-mana bahagian dari penerbitan buku ini adalah dibenarkan bagi tujuan kegunaan individu selagi maklumat yang terkandung di dalam buku ini tidak diubahsuai.

Walau bagaimanapun penerbitan semula buku ini secara keseluruhan atau sebahagian bagi tujuan jualan tidak dibenarkan dan pengedaran semula mestilah mendapat kebenaran bertulis dari Ketua Pengarah Kesihatan, Kementerian Kesihatan Malaysia.

Diterbitkan oleh:

Majlis Optik Malaysia
Bahagian Amalan Perubatan
Kementerian Kesihatan Malaysia
Aras 2, Blok E1, Kompleks E
Pusat Pentadbiran Kerajaan Persekutuan
Presint 1, 62590 Wilayah Persekutuan Putrajaya

Tel: 03-8883 1111

www.moh.gov.my/moc

e ISBN 978-967-16055-8-5

ISI KANDUNGAN

Tajuk	Muka Surat
Kata-kata Aluan: Garis Panduan Perkhidmatan Penjagaan Mata Primer Bagi Profesion Optometris	i-ii
Kata-Kata Aluan Penasihat Jawatankuasa Khas Perkhidmatan Penjagaan Mata Primer Optometris Swasta	iii-iv
Kata-Kata Aluan Pengerusi Jawatankuasa Khas Perkhidmatan Penjagaan Mata Primer Optometris Swasta	v-vi
Kata-Kata Aluan Presiden Association Of Malaysian Optometrists	vii-viii
Jawatankuasa Khas Perkhidmatan Penjagaan Mata Primer Optometris Swasta	ix-x
Jawatankuasa Kerja Garis Panduan Perkhidmatan Penjagaan Mata Primer Bagi Profesion Optometris	xi-xiii
Senarai Panel Penilai Luar	xiv
Bab 1: Garis Panduan Perkhidmatan Penjagaan Mata Primer Bagi Profesion Optometris	1-53
1. Pengenalan	3
2. Definisi	3
3. Objektif	3
4. Polisi Operasi Utama	4
5. Prosedur Kerja	5
6. Arahan Kerja	9
7. Caj Konsultasi Dan Perkhidmatan Optometris	10
8. Panduan Dokumentasi	10
9. Kawalan Dan Penambahbaikan Kualiti	11
10. Keselamatan	11
11. Rujukan	12
12. Senarai Lampiran	13
Apendiks 1: Prosedur Penilaian Refraksi Sikloplegik	37
Apendiks 2: Prosedur Dilatasi Pupil	48
Bab 2: Garis Panduan Penggunaan Ubat Diagnostik Yang Mengandungi Racun Bagi Perkhidmatan Optometris Swasta	54-65
1. Pendahuluan	56

2.	Objektif	56
3.	Skop	57
4.	Syarat Yang Perlu Dipatuhi Oleh Optometris Swasta Yang Ingin Menggunakan Ubat Diagnostik Yang Mengandungi Racun	57
5.	Pengendalian Dan Penyimpanan Ubat	57
6.	Penilaian Prapenggunaan	58
7.	Prosedur Penggunaan Ubat	58
8.	Pemantauan Dan Pengurusan Reaksi <i>Adverse Effect</i>	58
9.	Pendidikan Dan Keizinan Pesakit	58
10.	Pematuhan Terhadap Undang-undang	58
11.	Pendidikan Dan Latihan Berterusan	59
12.	Pelaporan Dan Dokumentasi	59
13.	Senarai Lampiran	59
14.	Rujukan	59
Bab 3:	Modul Latihan Penjagaan Kesihatan Mata Dipertingkat (<i>Enhanced Eye Health Care</i>) Bagi Optometris	66-137
1.	Topik 1: Beban Kebutaan Dan Masalah Penglihatan Di Malaysia	67
2.	Topik 2: Katarak Dan Penjagaan Selepas Pembedahan	75
3.	Topik 3: Penyakit-penyakit Mata Lazim	76
4.	Topik 4: Penjagaan Bersama Diabetik Retinopati	92
5.	Topik 5: Penjagaan Bersama Glaukoma	96
6.	Topik 6: Kes Kecemasan Dan Kecederaan Okular	104
7.	Topik 7: Interpretasi Prosedur Diagnostik	118
8.	Topik 8: Rehabilitasi Penglihatan	118
9.	Topik 9: Aspek Medikolegal	126
10.	Topik 10: Ubat-ubatan Mata	126
	Apendiks	133
	Rujukan	136
Bab 4:	Garis Panduan <i>Credentialing & Privileging</i> Optometris Swasta	138-150
1.	Pengenalan	139
2.	Objektif	139
3.	Prinsip Umum Dan Definisi	139
4.	Proses <i>Credentialing & Privileging</i>	140

5.	<i>National Credentialing And Privileging Committee For Private Optometrists (NCCPO)</i>	140
6.	Sekretariat Penilaian <i>Credentialing & Privileging, College of Optometrists</i>	141
7.	Permohonan <i>Credentialing & Privileging</i>	143
8.	Penamatan <i>Privileges</i>	145
9.	Penilai Buku Log	145
10.	Carta Alir	145
11.	Dokumen Tambahan	150
Bab 5:	Buku Log <i>Credentialing</i> Bagi Optometris Swasta	151-170
1.	Pengenalan	154
2.	Kriteria Umum Proses <i>Credentialing</i>	155
3.	Kriteria Asas Untuk <i>Credentialing</i>	155
4.	Kriteria Asas Untuk Penilai dan Perujuk	156
5.	Keperluan Buku Log Bagi Kes-Kes Mengikut Prosedur	157
6.	Ringkasan Prestasi Optometris Bagi Permohonan Baharu	163
7.	Keperluan Bagi Pembaharuan <i>Credentialing</i>	165
8.	Ringkasan Buku Log Pembaharuan <i>Credentialing</i>	169

**JAWATANKUASA KHAS PERKHIDMATAN PENJAGAAN MATA PRIMER
OPTOMETRIS SWASTA**

- Penasihat : **Datuk Dr. Nor Fariza binti Ngah**
Timbalan Ketua Pengarah Kesihatan
(Penyelidikan & Sokongan Teknikal)
Kementerian Kesihatan Malaysia
- Pengerusi : **Dr. Mohd Aziz bin Husni**
Ketua Kepekaran Oftalmologi KKM
Pakar Perunding & Ketua Jabatan
Jabatan Oftalmologi
Hospital Tengku Ampuan Afzan
- Ahli-ahli Jawatankuasa : **Dr. Ahmad Fareed bin A Rahman**
Timbalan Pengarah
Cawangan Medico-Legal
Bahagian Amalan Perubatan
Kementerian Kesihatan Malaysia
- : **Dr. Nor Anita binti Che Omar**
Pakar Perunding Oftalmologi
Hospital Sultanah Nur Zahirah
- : **Prof. Madya Dr. Azlina binti Mokhtar**
Pensyarah & Pakar Perunding Oftalmologi
Universiti Sains Islam Malaysia
- : **Tuan Haji Nazirin bin Arsad**
Ketua Profesion Pegawai Optometri KKM
Hospital Sultanah Aminah
- : **Puan Fadhliah binti Husin**
Timbalan Ketua Profesion Pegawai Optometri KKM
Hospital Sungai Buloh
- : **Puan Arini Hanim binti Datuk Alias**
Mantan Timbalan Ketua Profesion Pegawai Optometri KKM
Ketua Penolong Pengarah Kanan
Unit Siasatan & Penguatkuasaan
Bahagian Sains Kesihatan Bersekutu
- : **Cik Siti Khadijah binti Osman @ Othman**
Pegawai Optometri
Hospital Umum Sarawak

- Ahli-ahli Jawatankuasa : **Prof Madya Dr. Noor Ezailina binti Badarudin**
Pensyarah
Management & Science University
- : **Asst. Prof. Dr. Ilyanoon binti Zahari**
Pensyarah
Jabatan Optometri dan Sains Visual
Kulliyyah Sains Kesihatan Bersekutu
Universiti Islam Antarabangsa Malaysia
- : **Dr. Mohd Harimi bin Abd Rahman**
Pensyarah
Program Optometri dan Sains Penglihatan
Pusat Pengajian Sains Jagaan Kesihatan
Universiti Kebangsaan Malaysia
- : **Encik Ahmad Fadhullah bin Fuzai**
Presiden
Association of Malaysian Optometrists
- : **Encik Muhammad Syukri bin Mohamad Rafiuddin**
Naib Presiden
Association of Malaysian Optometrists
- : **Prof. Dr. Azrin Esmady bin Ariffin**
Presiden
College of Optometrists
- : **Datuk Dr. Murphy Chan**
Association of Malaysian Optometrists
- : **Encik Woon Pak Seong**
Association of Malaysian Optometrists
- : **Puan Nor Azizah Binti Ismail**
Setiausaha
Majlis Optik Malaysia
- : **Puan Nurul Amirah Binti Mahmud Zuhudi**
Penolong Setiausaha Kanan
Majlis Optik Malaysia

**JAWATANKUASA KERJA GARIS PANDUAN PERKHIDMATAN PENJAGAAN MATA
PRIMER BAGI PROFESION OPTOMETRIS**

- Penasihat : **Datuk Dr. Nor Fariza binti Ngah**
Timbalan Ketua Pengarah Kesihatan
(Penyelidikan & Sokongan Teknikal)
Kementerian Kesihatan Malaysia
- Pengerusi: : **Tuan Haji Nazirin bin Arsad**
Ketua Profesion Pegawai Optometri KKM
Hospital Sultanah Aminah
- Naib Pengerusi : **Encik Ahmad Fadhullah bin Fuzai**
Presiden
Association of Malaysian Optometrists
- Ahli-ahli Jawatankuasa : **Dr. Mohd Aziz bin Husni**
Ketua Kepakaran Oftalmologi KKM
Pakar Perunding & Ketua Jabatan
Jabatan Oftalmologi
Hospital Tengku Ampuan Afzan
- : **Dr. Ahmad Fareed bin A Rahman**
Timbalan Pengarah
Cawangan Medico-Legal
Bahagian Amalan Perubatan
Kementerian Kesihatan Malaysia
- : **Dr. Nor Anita binti Che Omar**
Pakar Perunding Oftalmologi
Hospital Sultanah Nur Zahirah
- : **Prof. Madya Dr. Azlina binti Mokhtar**
Pensyarah & Pakar Perunding Oftalmologi
Universiti Sains Islam Malaysia
- : **Puan Fadhliah binti Husin**
Timbalan Ketua Profesion Pegawai Optometri KKM
Hospital Sungai Buloh
- : **Puan Arini Hanim Binti Datuk Alias**
Mantan Timbalan Ketua Profesion Pegawai Optometri
Ketua Penolong Pengarah Kanan
Unit Siasatan & Penguatkuasaan
Bahagian Sains Kesihatan Bersekutu

- Ahli-ahli Jawatankuasa : **Cik Siti Khadijah binti Osman @ Othman**
Pegawai Optometri
Hospital Umum Sarawak
- : **Prof Madya Dr. Noor Ezailina binti Badarudin**
Pensyarah
Management & Science University
- : **Asst. Prof. Dr. Ilyanoon binti Zahari**
Pensyarah
Jabatan Optometri dan Sains Visual
Kulliyyah Sains Kesihatan Bersekutu
Universiti Islam Antarabangsa Malaysia
- : **Dr. Mohd Harimi bin Abd Rahman**
Pensyarah
Program Optometri dan Sains Penglihatan
Pusat Pengajian Sains Jagaan Kesihatan Universiti
Kebangsaan Malaysia
- : **Encik Muhammad Syukri bin Mohamad Rafiuddin**
Naib Presiden
Association of Malaysian Optometrists
- : **Prof. Dr. Azrin Esmady bin Ariffin**
Presiden
College of Optometrists
- : **Datuk Dr. Murphy Chan**
Association of Malaysian Optometrists
- : **Encik Woon Pak Seong**
Association of Malaysian Optometrists
- : **Dr. Nurfahzura binti Mohd Jamil**
Pakar Perunding Oftalmologi
Jabatan Oftalmologi
Hospital Sungai Buloh
- : **Prof. Datuk Dr. Rokiah binti Haji Omar**
Pensyarah dan Pakar Penglihatan Terhad
Program Optometri dan Sains Penglihatan
Pusat Pengajian Sains Jagaan Kesihatan
Universiti Kebangsaan Malaysia

- : **Prof. Madya Dr. Mohd Zaki bin Awg Isa**
Pengarah
MSU Centre of Excellence for Vision and Eye Care
Management & Science University
- : **Encik Muhamad Zulhusni bin Tajuddin**
Pegawai Optometri
Jabatan Oftalmologi
Hospital Sultan Haji Ahmad Shah
- : **Puan Norhidayah binti Mohammad Zulkifli Hashim**
Pegawai Optometri
Klinik Kesihatan Jinjang
- : **Puan Nor Azizah binti Ismail**
Setiausaha
Majlis Optik Malaysia
- : **Puan Nurul Amirah binti Mahmud Zuhudi**
Penolong Setiausaha Kanan
Majlis Optik Malaysia

SENARAI PANEL PENILAI LUAR

- Ahli-ahli Panel
- : **Prof. Dr. Hajah Shatriah binti Ismail**
Presiden
College of Ophthalmologists
Academy of Medicine of Malaysia
 - : **Dr. Miswanudin @ Muizudin bin Mahyudin**
Presiden
Malaysian Society of Ophthalmology
 - : **Dr. Asmah binti Ahmad**
Pegawai Optometri
Hospital Tuanku Jaafar
 - : **Encik Ahmad Mursyid bin Ahmad Rudin**
Pensyarah
Pusat Pengajian Optometri
Fakulti Sains Kesihatan
UiTM Kampus Puncak Alam
 - : **Encik Tan Thock Chuan**
Optometris
TC Tan Optometrist Sdn Bhd

SEKALUNG PENGHARGAAN

- Semua pegawai optometri di hospital/ institusi Kementerian Kesihatan Malaysia.
- Semua optometris yang berkhidmat di fasiliti-fasiliti swasta.
- Kepada setiap individu atau organisasi yang telah memberikan sumbangan secara langsung atau tidak langsung dalam menjayakan penghasilan garis panduan ini.

KEMENTERIAN KESIHATAN MALAYSIA
MAJLIS OPTIK MALAYSIA
BAHAGIAN AMALAN PERUBATAN
ARAS 2, BLOK E1, KOMPLEKS E
PUSAT PENTADBIRAN KERAJAAN PERSEKUTUAN
PRESINT 1, 62590 WILAYAH PERSEKUTUAN PUTRAJAYA

e ISBN 978-967-16055-8-5

9 789671 605585